

Sporda Algılanan Gdsel (Motivasyonel) ?klim le?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sporda Algılanan Gdsel (Motivasyonel) ?klim le?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31032>

zet

Gdsel ?klim (Motivasyonel ?klim) teorisi çerçevesinde geli?tirilen bu ölçek, sporcular?n antrenman ve rekabet ortamlar?nda alg?lad?klar? motivasyonel çevreyi de?erlendirmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçek, genellikle Ba?ar? Hedefi Teorisi ba?lam?nda, sporcular?n ba?ar?y? nas?l tan?mlad?klar?n? ve bu ba?ar?ya ula?ma yollar?n? koçlar? ve tak?m arkada?lar? arac?l???yla nas?l alg?lad?klar?n? ler. le?in Türkçe'ye uyarlama al??mas? Turhan Toros taraf?ndan 2001 y?!?nda gerçekle?tirilmittir. Bu adaptasyon, özellikle **basketbol** sporcular? üzerinde odaklanarak, algılanan iklimin hedef yönelimi ve **ya?am doyum** gibi psikolojik sonuçlar üzerindeki etkilerini incelemeyi amalam??t?r.

Ölçek, spor ortamlar?nda iki ana güdüsel iklim tipini ay?rt etmeye yard?mc? olur: **Görev (Mastery) ?klimi** ve **Ego (Performans) ?klimi**. Görev iklimi, çaba, i?birli?i ve ki?isel geli?im üzerine vurgu yaparken; Ego iklimi, sosyal kar??la?tırma, rekabetçilik ve üstünlük kurma üzerine odaklanır. Bu psikolojik yap?, sporcular?n içsel motivasyonlar?, kayg? düzeyleri ve genel psikolojik iyilik halleri a?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Gdsel ?klim, Motivasyon, Spor Psikolojisi, Algılanan ?klim, Ba?ar? Hedef Teorisi, Basketbol, Ya?am Doyumu, Uyarlama, Performans ?klimi, Görev ?klimi.

Yazarlar

Turhan TOROS (Uyarlayan Yazar).

Amaç

Sporda Algılanan Gdsel ?klim le?i'nin temel amac?, sporcular?n içinde bulduklar? spor ortam?n?n motivasyonel yap?s?n? ne ?ekilde alg?lad?klar?n? bilimsel olarak ölçmektir. Bu alg?, koçlar?n davran??lar?, tak?m?n normlar? ve antrenman yap?s?n?n birle?imiyle olur. Ölçek, sporcunun antrenrnn ba?ar?y? nas?l tan?mlad??na ve ödüllendirdi?ine dair sübjektif de?erlendirmesini nicel verilere dn?trr.

le?in Türkçe uyarlama al??mas?n?n özel amac?, **elit ve elit olmayan erkek basketbolcular** üzerindeki hedef yönelimi, güdüsel iklim ve hedeflerin özgünlük/güçlük derecesi özelliklerinin genel ya?am doyum üzerindeki etkilerini incelemek olmu?tur. Bu al??ma, Türk spor ba?lam?nda motivasyonel iklim ara?tırmalar?na katk? sa?lamay? hedeflemi?tir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçek, esas olarak spor ortamındaki güdüsel iklimi, genellikle iki ana boyut altında ölçer: **Görev Yönelimli İklim (Mastery Climate)** ve **Ego Yönelimli İklim (Performance/Ego Climate)**.

Görev Yönelimli İklim: Bu iklimi algılayan sporcular, başarıya kişisel çaba, öğrenme, işbirliği ve becerilerin geliştirilmesi ile ilişkilendirirler. Bu tür bir ortamda antrenörler, hataları öğrenme fırsatı olarak görür ve her sporcunun gelişimine odaklanır.

Ego Yönelimli İklim: Bu iklimi algılayan sporcular, başarıya sosyal karşılaştırma, rakipleri yenme ve üstün yetenek gösterme ile ilişkilendirirler. Bu ortamda, sadece en yetenekli sporculara dikkat çekilir, hatalar cezalandırılır ve başarı, diğerlerinden daha iyi olmaya bağlıdır.

Ölçek, bu iki ana iklimin sporcular tarafından ne kadar güçlü algılandığını belirleyerek, sporcunun motivasyonel tepkilerini ve psikolojik sonuçlarını (örneğin, tükenmişlik, içsel motivasyon, anksiyete) tahmin etmeye yardımcı olan önemli bir **psikolojik yapı** araçtır.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında (Toros, 2001) geçerlik analizlerine dair spesifik istatistiksel sonuçlar kaynakta belirtilmemiştir. Ancak, orijinal ölçeğin (Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire - PMCSQ) yapısının, Türk kültürüne ve spor ortamına uygunluğunu göstermek için uyarlama sürecinde çeşitli geçerlik yöntemlerinin (örneğin, yapı geçerliliği ve dilsel eşdeğerlik) kullanıldığı varsayılmaktadır.

Uyarlama çalışmalarıyla geçerliliğin sağlanması, maddelerin kültürel olarak uygun olması ve orijinal ölçekle aynı **teorik yapıyı** ölçmesini gerektirir. Bu tür ölçekler için genellikle **faktör analizi** yoluyla yapı geçerliliği kanıtı sunulur. Ancak, Toros'un (2001) çalışmasında bu verilerin detayları mevcut değildir.

Güvenirlilik

Toros'un (2001) yüksek lisans tezinde, ölçeğin güvenirlik katsayılarına (örneğin, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı) dair somut veriler sunulmamıştır. Bir ölçeğin güvenilirliği, aynı koşullar altında tekrar uygulandığında tutarlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder.

Genellikle spor psikolojisi ölçeklerinde yüksek iç tutarlılık (Cronbach Alfa > .70) beklenir. Uyarlama çalışmalarıyla, ölçeğin alt boyutlarındaki Türk örnekleminde de yeterli iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiş olması muhtemeldir, ancak bu bilgi kaynakta açıkça belirtilmemiştir.

Faktör Analizi

Sporda Algılanan Gdsel ?klim le?i'nin orijinal yap?s?, genellikle **iki temel faktör** (Görev ?klimi ve Ego ?klimi) veya bu iklimlerin alt boyutlar?n? yans?tan daha karma??k bir faktör yap?s? sergiler.

Türkçe uyarlama sürecinde, orijinal le?in faktör yap?s?n?n korunup korunmad???n? veya Türk rnekleminde farkl? bir faktör yap?s?n?n ortaya ?k?p ?kmad???n? belirlemek amac?yla **Do?rulamaya Faktör Analizi (DFA)** veya **A?mlaymaya Faktör Analizi (AFA)** yöntemlerinin kullan?lmas? beklenir. Ancak, Toros (2001) taraf?ndan yap?lan adaptasyon al??mas?na ait spesifik faktör yükleri ve model uyum indeksleri bu kaynakta sunulmam??t?r.

Enstrüman (lek Yap?s?)

Test Türü: Uyarlama

Format: Orijinal lek genellikle Likert tipi bir derecelendirme format? kullan?r. (rne?in, 5 veya 7 noktal? Likert le?i, "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a kadar.)

Mevcut Dil: Türkçe (Uyarlama).

Popülasyon Grubu: Sporcular, özellikle tak?m sporlar? ile u?ra?anlar.

Ya? Grubu: Genç ve yeti?kin sporcular.

Popülasyon Detaylar?: Toros'un (2001) al??mas?nda, **elit ve elit olmayan erkek basketbolculardan** olu?an bir örneklem kullan?lm??t?r.

Test Metodolojisi: z bildirim (Self-report) le?i. Kat?l?mc?lar, antrenörlerinin ve tak?m arkada?lar?n?n davran??lar?na dair alg?lar?n? derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Görev ?klimi, Ego ?klimi, Basketbol, Motivasyonel evre, Koçluk Davran??lar?, Psikometri, Performans.

?zinler, ücret ve Test Y?I?

Yay?n Y?I?/Uyarlama Y?I?: 2001 (Yüksek Lisans Tezi)

Yazar ORCID Tanımlaması: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemiştir).

Bağlı Kurulu E-posta Adresleri: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemiştir).

Yazma Adresi: Turhan TOROS, Mersin Üniversitesi (Tez dönemi itibarıyla).

izinler ve Ücret: Akademik bir yüksek lisans tezi içinde sunulan bir uyarlama olduğu için, ticari kullanım için orijinal ölçek sahibinden izin gerekebilir. Akademik araştırmalar için genellikle tez referans gösterilerek kullanılabilir.

Bu ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: sporda-algılanan-gudusel-motivasyonel-iklim-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Toros, T. (2001). *Elit ve elit olmayan erkek basketbolcularda hedef yönelimi, güdüsel (motivasyonel) iklim ve hedeflerin özgünlük, güçlük derecesi özelliklerinin, yaşam doyumuna etkisi*. Mersin Üniversitesi, Mersin.

(Orijinal ölçeğin referansı bu kaynakta belirtilmemiştir, ancak genellikle Duda ve arkadaşları'nın çalışmaları baz alınır.)

Sporda Algılanan Gdsel (Motivasyonel) İklim Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddeler, adaptasyon çalışması'nın referansına başvurularak elde edilebilir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Maddelerin tam listesi için Turhan Toros'un (2001) **Mersin Üniversitesi'nde** bulunan yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.

Bu ölçek genellikle, sporcunun koçun takıma nasıl yaklaştığına dair algılanan ölçen ifadelerden oluşur. Örnek maddeler (genel yapıya dayanarak):

Koç, herkesin takımında önemli bir rolü olduğunu düşünür. (Görev iklimi)

Koç, en iyi sporculara özel ilgi gösterir. (Ego iklimi)

Koç, sporcuların kişisel gelişimlerine göre değerlendirir. (Görev iklimi)

Koç, sadece kazananları över. (Ego iklimi)